

Ο Ν. 4808/2021 για την αντιμετώπιση της βίας και της παρενόχλησης στην εργασία

Εισηγητής:

Δημήτρης Καπερδανάκης

Δικηγόρος Θεσσαλονίκης,

Μ.Δ.Ε. Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης Α.Π.Θ.

Ημερίδα Σωματείων Νοσηλευτικού Προσωπικού
Α-Β Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας,
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

12 Δεκεμβρίου 2025, Holiday Inn Thessaloniki

Επισκόπηση

Ν. 4808/2021 (Φ.Ε.Κ. Α' 101/19-6-2021)

Κύρωση Σύμβασης 190 Διεθνούς
Οργάνωσης Εργασίας για την εξάλειψη της
βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της
εργασίας

Σκοπός (Μέρος II, άρθρο 2):

Η πρόληψη, την αντιμετώπιση και την
καταπολέμηση των μορφών συμπεριφοράς βίας και
παρενόχλησης, με σκοπό τη δημιουργία ενός
περιβάλλοντος εργασίας που σέβεται, προωθεί και
διασφαλίζει το δικαίωμα κάθε προσώπου σε έναν
κόσμο εργασίας χωρίς βία και παρενόχληση

Υποκειμενικό Πεδίο Εφαρμογής

- Μισθωτοί ιδιωτικού τομέα
- Μη μισθωτοί (σύμβαση έργου, ανεξάρτητων υπηρεσιών, έμμισθης εντολής)
- Μαθητευόμενοι, καταρτιζόμενοι, ασκούμενοι, εθελοντές
- Εργαζόμενοι με σχέση εργασίας που έχει λήξει, εργαζόμενοι στην άτυπη οικονομία
- Εργαζόμενοι στον **δημόσιο τομέα, ανεξάρτητα από το καθεστώς απασχόλησής τους** (μόνιμοι υπάλληλοι, εργαζόμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας): εφαρμογή μέρους των διατάξεων του Ν. 4808/2021 (άρθρα 4 έως 8, 12 έως 15)

Αντικειμενικό Πεδίο Εφαρμογής

Απαγόρευση κάθε μορφής βίας και παρενόχλησης στον χώρο εργασίας ή σε περιστάσεις που σχετίζονται με την εργασία, συμπεριλαμβανομένης της βίας και παρενόχλησης λόγω φύλου και της σεξουαλικής παρενόχλησης:

- Στον **χώρο εργασίας** (γραφεία, κοινόχρηστοι χώροι, χώροι υγιεινής, αποδυτήρια, καταλύματα που παρέχει ο εργοδότης)
- Σε **μετακινήσεις από/προς την εργασία, επαγγελματικά ταξίδια, εκπαίδευση και σχετικές κοινωνικές εκδηλώσεις**
- Σε **επικοινωνίες που σχετίζονται με την εργασία, συμπεριλαμβανομένων ψηφιακών μέσων και τεχνολογιών**

Αντικειμενικό Πεδίο Εφαρμογής

Ορισμοί:

- **Βία και Παρενόχληση:** Επαναλαμβανόμενες ή μεμονωμένες συμπεριφορές, πράξεις ή απειλές που προκαλούν ή μπορεί να προκαλέσουν σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική ή οικονομική βλάβη.
- **Παρενόχληση:** Συμπεριφορές που παραβιάζουν την αξιοπρέπεια του ατόμου, δημιουργούν εκφοβιστικό, εχθρικό, εξευτελιστικό, ταπεινωτικό ή επιθετικό περιβάλλον, ανεξαρτήτως αν συνιστούν διάκριση
- **Παρενόχληση λόγω φύλου:** Συμπεριφορές που συνδέονται με το φύλο ενός ατόμου και θίγουν την αξιοπρέπειά του, σεξουαλική παρενόχληση, συμπεριφορές συνδεδεμένες με σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα, έκφραση ή χαρακτηριστικά φύλου.

Υποχρεώσεις Εργοδοτών

Κάθε εργοδότης ή όποιος ασκεί διευθυντική εξουσία, ανεξαρτήτως αριθμού εργαζομένων, οφείλει:

- 1) Να παραλαμβάνει, να διευρευνά και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά, εμπιστευτικά και αμερόληπτα (με μηδενική ανοχή) κατεγγελίες και αναφορές για περιστατικά βίας ή παρενόχλησης
- 2) Να παρέχει συνδρομή και πρόσβαση σε αρμόδιες δημόσιες, διοικητικές ή δικαστικές αρχές κατά τη διερεύνηση περιστατικών
- 3) Να ενημερώνει επαρκώς τους εργαζόμενους για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και τα μέτρα πρόληψης και προστασίας
- 4) Να υιοθετεί συγκεκριμένη πολιτική / σχέδιο δράσης για τη διαχείριση εσωτερικών καταγγελιών (**χώροι εργασίας με περισσότερους από 20 απασχολούμενους**)

Δικαιώματα Θιγόμενων

1) Δικαίωμα προσφυγής:

- α) στην Επιθεώρηση Εργασίας (ιδιωτικές επιχειρήσεις)
- β) στον **Συνήγορο του Πολίτη**
- γ) εντός της επιχείρησης (**εσωτερική καταγγελία**)

2) Λήψη κατάλληλων και αναλογικών μέτρων από τον εργοδότη για την αποτροπή και μη επανάληψη του περιστατικού:

- α) σύσταση συμμόρφωσης
- β) αλλαγή θέσης, ωραρίου, τόπου ή τρόπου εργασίας
- γ) καταγγελία της σχέσης απασχόλησης

3) Δικαίωμα προσωρινής αποχώρησης από τον χώρο εργασίας χωρίς μείωση αποδοχών:

- α) Όταν υπάρχει εύλογη πεποίθηση άμεσου σοβαρού κινδύνου για ζωή, υγεία ή ασφάλεια
- β) Εφόσον ο εργαζόμενος ενημερώσει εγγράφως τον εργοδότη, αναφέροντας το περιστατικό και τους λόγους του κινδύνου

4) Δικαίωμα πλήρους αποζημίωσης (περιουσιακή ζημία και ηθική βλάβη)

Προσφυγή από Συνδικαλιστικές Οργανώσεις

Νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων, συμπεριλαμβανομένων των **συνδικαλιστικών οργανώσεων** (σωματείων, ομοσπονδιών κ.λπ.), **μπορούν να ασκούν στο όνομα του θιγόμενου προσφυγή ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών ή δικαστικών αρχών** ή να παρεμβαίνουν προς υπεράσπιση του ενώπιον τους, εφόσον:

- α) δικαιολογούν σχετικό έννομο συμφέρον
μπορούν
- β) συναινεί ο θιγόμενος

Βάρος Απόδειξης

Όταν το θιγόμενο πρόσωπο ισχυρίζεται, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας διοικητικής αρχής, ότι υφίσταται βία και παρενόχληση, **ο καθ' ου φέρει το βάρος να αποδείξει ότι δεν άσκησε βία ή παρενόχληση στο χώρο εργασίας (αντιστροφή βάρους απόδειξης).**

Η εν λόγω ρύθμιση **δεν** ισχύει στην **ποινική** διαδικασία.

Υ.Α. ΔΙΔΑΔ/Φ.64/946/οικ.858/19-1-2023
(Φ.Ε.Κ. Β' 343/26-1-2023)

"Πρόληψη και αντιμετώπιση φαινομένων βίας και παρενόχλησης στην εργασία σε φορείς του Δημοσίου"

Εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση της
παρ. 4 του άρθρου 22 Ν. 4808/2021

Οι διατάξεις της παρούσας εφαρμόζονται σε εργαζόμενους και απασχολούμενους σε φορείς του δημόσιου τομέα, ανεξάρτητα από το καθεστώς απασχόλησής τους και τη σχέση εργασίας τους, ακόμη και αν έχει λήξει η σχέση, στο πλαίσιο της οποίας φέρεται ότι εκδηλώθηκε σε βάρος του το περιστατικό ή η συμπεριφορά

Υ.Α. ΔΙΔΑΔ/Φ.64/946/οικ.858/19-1-2023 (Φ.Ε.Κ. Β' 343/26-1-2023)

ΟΡΓΑΝΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

α) Εντός του φορέα όπου παρέχεται η εργασία ή σε εποπτεύοντα φορέα ή ιεραρχικά προϊστάμενο όργανο

β) Συνήγορος του Πολίτη

γ) Εθνική Αρχή Διαφάνειας, εφόσον υποβλήθηκε καταγγελία στα άνω αρμόδια όργανα και δεν έχουν επιληφθεί αρμοδίως μετά το πέρας **τριών** μηνών από την υποβολή της καταγγελίας

Εφόσον στο πρόσωπο των οργάνων που ορίζονται ως αρμόδια να παραλαμβάνουν καταγγελίες **συντρέχει κώλυμα συμφέροντος** για τη διαχείριση συγκεκριμένης καταγγελίας, η καταγγελία θα **διαβιβάζεται αμελλητί στον Συνήγορο του Πολίτη**

Υ.Α. ΔΙΔΑΔ/Φ.64/946/οικ.858/19-1-2023 (Φ.Ε.Κ. Β' 343/26-1-2023)

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

- Οι καταγγελίες υποβάλλονται με **εμπιστευτικό πρωτόκολλο**
- Τα **αρμόδια όργανα** αυτά υποχρεούνται **εντός 5 εργασίμων ημερών** από την παραλαβή της καταγγελίας να **εξετάσουν τη βασιμότητά της**
- **Κλήση για παροχή εξηγήσεων** του καταγγελλόμενου και κάθε άλλου προσώπου, το οποίο έλαβε γνώση ή ήταν μάρτυρας για το περιστατικό βίας και παρενόχλησης
- **Εφόσον** από το πόρισμα της εξέτασης **προκύψει πειθαρχική ευθύνη του καταγγελλόμενου**, το πόρισμα αυτό **διαβιβάζεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας 3 ημερών στον αρμόδιο πειθαρχικώς προϊστάμενο του καταγγελλόμενου** προσώπου για περαιτέρω ενέργειες στο πλαίσιο των πειθαρχικών αρμοδιοτήτων του

Υ.Α. ΔΙΔΑΔ/Φ.64/946/οικ.858/19-1-2023 (Φ.Ε.Κ. Β' 343/26-1-2023)

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (1/2)

- Ο φορέας, **μόλις λάβει γνώση** περιστατικού βίας ή παρενόχλησης, οφείλει να λάβει άμεσα κατάλληλα μέτρα ώστε να αποτραπεί η συνέχιση ή επανάληψη της συμπεριφοράς, **ακόμη και κατά τη διάρκεια της διερεύνησης**, όπως ενδεικτικά:

- α) σύσταση συμμόρφωσης
- β) μετακίνηση σε άλλη οργανική μονάδα
- γ) αλλαγή χώρου εργασίας ή ωραρίου
- δ) απομάκρυνση από την εργασία με χορήγηση άδειας
- ε) κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας
- στ) καταγγελία της σύμβασης εργασίας

Υ.Α. ΔΙΔΑΔ/Φ.64/946/οικ.858/19-1-2023 (Φ.Ε.Κ. Β' 343/26-1-2023)

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (2/2)

- Δικαίωμα δικαιολογημένης απουσίας του θιγόμενου χωρίς στέρηση αποδοχών:

α) έως 3 εργάσιμες ημέρες

β) εφόσον θεωρεί ότι υπάρχει **σοβαρός και επικείμενος κίνδυνος για ζωή, υγεία ή ασφάλεια**, ιδιαίτερα όταν:

1) ο δράστης είναι ο άμεσος προϊστάμενος

2) δεν έχουν ληφθεί τα αναγκαία μέτρα από την υπηρεσία μετά την καταγγελία ή

3) τα μέτρα δεν επαρκούν για να σταματήσουν τη βίαιη/παρενοχλητική συμπεριφορά

γ) προηγούμενη έγγραφη ενημέρωση του αρμοδίου οργάνου

Υ.Α. ΔΙΔΑΔ/Φ.64/946/οικ.858/19-1-2023 (Φ.Ε.Κ. Β' 343/26-1-2023)

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΑΝΤΙΠΟΙΝΩΝ

Απαγορεύεται και είναι άκυρη η καταγγελία ή η με οποιονδήποτε τρόπο λύση της έννομης σχέσης στην οποία στηρίζεται η απασχόληση, καθώς και κάθε άλλη δυσμενής μεταχείριση προσώπου, εφόσον συνιστά:

α) εκδικητική συμπεριφορά λόγω μη ενδοτικότητας του εργαζομένου σε σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση σε βάρος του

β) αντίμετρο λόγω διαμαρτυρίας, καταγγελίας, μαρτυρίας ή οποιασδήποτε άλλης ενέργειας εργαζομένου, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής

Παρατηρήσεις - Ειδικά Ζητήματα (1/2)

- Η διοικητική διαδικασία του Ν. 4808/2021 και των εξουσιοδοτικών Υ.Α. είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη τυχόν προσφυγής του θιγόμενου στη δικαιοσύνη
- Η προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου δεν προυποθέτει την προηγούμενη υποβολή καταγγελίας του Ν. 4808/2021
- Η απόφαση του αρμοδίου οργάνου ότι τελέστηκε περιστατικό βίας ή παρενόχλησης στον χώρο εργασίας δεν δεσμεύει τον δικαστή
- Κάθε παράβαση των διατάξεων του Ν. 4808/2021 δεν συνιστά οπωσδήποτε και ποινικό αδίκημα

Παρατηρήσεις - Ειδικά Ζητήματα (2/2)

- Η παράβαση των διατάξεων του Ν. 4808/2021 (μπορεί και να) **συνιστά το πειθαρχικό παράπτωμα:**

α) της παράβασης υπαλληλικού καθήκοντος που προσδιορίζεται από τις υποχρεώσεις του επιβάλλουν στον υπάλληλο οι κείμενες διατάξεις, εντολές και οδηγίες, ή/και

β) της αναξιοπρεπούς ή ανάρμοστης για υπάλληλο συμπεριφορά εντός και εκτός υπηρεσίας)

- Το **πόρισμα** επί της **καταγγελίας** του θιγόμενου κατά τις διατάξεις του Ν. 4808/2021 **δεν συνιστά** πορισματική έκθεση Ε.Δ.Ε. ή άσκηση πειθαρχικής δίωξης ή απόφαση επιβολής πειθαρχικής ποινής